

Edellisessä YP:ssä (3/14) ilmestynyt **Juhana Vartiainen** avaus ”Hyvinvointivaltio ja markkinatalous” nostatti keskustelua useilla foorumeilla. Keskustelu jatkui hienosti myös YP:n blogissa, jonne **Heikki Hiilamo** intoutui kirjoittamaan (26.6.2014) kommentin Vartiaiselle. Siinä hän totesi: ”[Juhana Vartiainen] käsittelee työvoimaa turhan kovakouraisesti vaatiessaan lisää keppiä myös pitkäaikaistyöttömille. Pelkäänpä että tuo on lääke johon potilas kuolee.”

Vartiainen vastasi heti seuraavana päivänä (27.6.2014): ”Heikki, mukavaa kun jatkat keskustelua. En tuossa Yhteiskuntapolitiikka-lehden artikkelissa tietenkään esitä mitään erityistä ’keppiä’ pitkäaikaistyöttömille. (...) Ymmärrän toki että moni pitkäaikaistyötön tarvitsee monenlaista apua ja kuntoutusta. Mutta aktivointitoimien lisääminen jo työttömyyskausien alussa voisi todennäköisesti pienentää jo etukäteen virtaa pitkäaikaistyöttömyyteen. Siksi se voisi myös vähentää ’potilaiden määrää’, valitsemaasi kieltä kuvaa käyttäkseni.”

Päivää myöhemmin (28.6.) Hiilamo kirjoitti vielä: ”Kiitos, Juhana, ystävällisestä vastauksesta! Tottakai taloudelliset kannustimet vaikuttavat! Pointtini on se, että ne vaikuttavat eri tavalla eri asemassa oleviin työikäisiin. Pitkäaikaistyöttömien tilanne on erilainen kuin esi-

merkiksi vuorotteluvapaalla, kotihoidon tuella tai ansiosidonnaisella työttömyysturvalle olevilla. Kannustamisessa pitäisi olla joku työvaihtoehto johon kannustetaan. Pitkäaikaistyöttömällä tuo vaihtoehto on usein näennäinen tai sitä ei ole.”

Joistakin uusista käsitteistä tietää heti tuoreeltaan, että nyt osui ja upposi. YP:n toimitusneuvoston tuore jäsen, Helsingin yliopiston viestinnän professori **Esa Väliaverron** esittelee Mediatyhteiskunta-blogissaan (21.8.2014) *sosiaalisen kuplan* käsitteen, jonka hän liittää nimenomaan sosiaalisen mediaan ja sen mahdollistamiin sisältö- ja ihmisfiltereihin:

”Sosiaalista kuplista on tullut yksi tärkeimmistä 2010-luvun mediailmiöistä. Kuplat ovat samanmielisten yhteisöjä, joissa ei tarvitse välittää omaa maailmankuvaa horjuttavasta tiedosta tai vasta-argumenteista.

Yhä useammin median käyttäjän uutisvirta suodattuu tänä päivänä sosiaalisen median palvelujen kautta. Sosiaalisen median suodattimena puolestaan toimivat algoritmit, jotka auttavat tarjoamaan meille sellaista tietoa ja sellaisia keskustelukumppaneita, joista meidän oletetaan valmiiksi tykkäävän. Kuplan suojissa jokainen voi vahvistaa omia ennakkoluulojaan.

Kehittelimme sosiaalisen kuplan käsitettä Mediatyhteiskunnan [Janne Seppäsen ja Väliaverronin kirja vuodelta 2012; *toim. huom.*] päätösluvussa, jossa yritimme hahmotella median ja journalismin muutostrendejä 2010-luvulla. Idea on peräi-

sin amerikkalaisen internet-aktivisti Eli Pariserin kirjasta *The Filter Bubble* (2010).

Pariser kuvaa filterikuplaksi ilmiötä, jossa Googlen hakupalvelun tai Facebookin käyttäjä saa algoritmien avulla suodatettuja hakutuloksia tai uutisvirtaa, joka vastaavat käyttäjät oletettuja toiveita. Käsitteenä filterikupla on tosin turhan kapea ja tekninen.

Pariser kertoo havahtuneensa ilmiöön kun hänen Facebook-maailmansa yhtäkkiä muuttui. Liberaalina yhteiskunta-aktivistina tunnetun Pariserin Facebook-kaverit olivat enimmäkseen liberaaleja ja vasemmistolaisia, mutta hän oli kutsunut mukaan myös monia konservatiiveja. Yhtäkkiä konservatiiviset kaverit katosivat. Selvittäessään asiaa Pariser havaitsi, että Facebook oli ryhtynyt suodattamaan käyttäjiensä uutisvirtaa, nyt sinne tulivat vain päivitykset niiltä ihmisiltä, joiden kanssa kukin oli eniten tekemisissä.

Suodattaminen on ymmärrettävää, kun tavoitteena on palvella jokaista käyttäjää mahdollisimman hyvin. Internetissä olevan informaation määrä on niin valtava, että esim. hakutuloksia on pakko karsia. Pariserin mukaan personointi voi kuitenkin myös tuottaa käyttäjälleen tuloksia, jotka vahvistavat hänen maailmankuvaansa, mutta eivät haasta ajattelemaan asioita toisesta näkökulmasta.”

Suomen tiedetoimittajain liitto on valinnut uudeksi pääsihteerikseen toimittaja, FT **Ulla Järven** – YP onnittelee! YP:n palstoiltakin tuttu Ulla ohjeis-

taa aloittelevia toimittajia tiede-uutistyyöhön Journalisti-lehdessä (9/2014): ”Jos joku näyttää liian hyvältä, se ei ole totta. Tukeutuisin kotimaisen tutkimustietoon, jota on paljon saatavilla avoimesti verkossa. Pitää säilyttää aina terve epäily niin yksittäistä tarinaa kuin arvostettua professoriakin kohtaan.”

Kun nyt onnittelujen tielle lähdettiin, niin jatketaan sillä vielä hetki: Jyväskylän yliopistossa yhteiskuntapolitiikan professorin tehtävään on nimitetty VTT, dosentti **Tiina Silvasti** elokuun alusta alkaen. YP onnittelee!

Kesäkeskiviikkoja on piristänyt **Tommi Liimatan** mainio iltapäivälähetys Yle Puheella. Ohjelman nerokas idea on, että ”Liimatta puhuu itseksensä”. Elokuun lopulla (20.8.2014) monologin aiheena oli keskiolut. Liimatta referoi muun muassa pitkiä pätkiä **K. A. Fagerholmin** haastattelua vuoden 1968 Hymy-lehdestä (jutun otsikko taisi olla ”Alkon pääjohtaja ei maitoa juo”). Fagerholm käsitteli Hymyn jutussa paitsi seuraavana vuonna tulollaan olevaa keskioluen vapauttamista, myös raittiusliikettä ja sen epärealistisia tavoitteita.

Lisävaloa Alkon ja raittiusliikkeen jännitteiseen suhteeseen tuo YP:n edeltäjän Alkoholipolitiikan (AP) pääkirjoitus 50 vuoden takaa (nro 4/1964). Alkon pääjohtaja Fagerholm kirjoittaa ”Kunniattomia keinoja” -otsikon alla seuraavasti: ”On itsestään selvää, ettei Alko yritä taistella raittiusliikettä vastaan. Päinvastoin: toivomme sille menestystä joka suhteessa. Tunnustamme raittiusliikkeen

välttämättömyyden ja annamme arvon sen taistelulle korkeiden ihanteidensa puolesta. Sen vuoksi vain aniharvoin ryhdymme polemisoimaan raittiusväen ja sen järjestöjen kanssa.

Mutta lienee sentään paikallaan joskus puuttua asiaan – kun raittiusliike väärin perustein hyökkää kimppuamme. Meidän – ehkä vanhanaikainen – kantamme on, että aatteellisen järjestön on käytävä taistelua puhtain asein. Toisinaan raittiusväkikin unohtaa tuon kohtuullisen vaatimuksen. Viimeinen esimerkki siitä on Kylväjässä n:o 9/1964. Otsikolla ’Surullinen esimerkki’ lehti kirjoittaa olutravintolakokeilusta ja tuo selvästi ilmi tyytymättömyytensä siitä, että se on onnistunut erittäin hyvin. (...) Terveen alkoholipolitiikan ystävät ovat olleet iloisia siitä, että olutravintokokeilu on toistaiseksi onnistunut erittäin hyvin.”

”Sosiaalityöntekijöistä saisi hyvän mykkien kuoron, tokaisi sosiaalityöntekijä, jolta kyselin alan julkisen viestinnän haasteista.

Hiljaisuus ei kosketa vain sosiaalialaa. Suomalaiset ovat tarkkailijakansaa. Seuraamme julkisuudessa esillä olevien ihmisten mielipiteitä ja arvostamme heitä kotisohvalla tai tietokoneen äärestä. Emme kuitenkaan itse esittäisi mielipidettä julkisesti.

Mielipiteettömyys ja julkisen esiintymisen arkuus kumpuavat syvältä kulttuuristamme, joka ohjaa pysymään vaatimattomina, hiljaisina ja tottelevaisina. Mielipiteen esittäminen koetaan kapinoinniksi. Hyvin suomalaista on sekin, että jos mielipide löytyy, se par-

kaistaan ilmoille raakana, ilman perusteluja.

Mielipiteiden julkinen ilmaiseminen koetaan vaaralliseksi, koska se paljastaa kenen puolella olet. Emme valitse puolta, koska joku muu voi olla eri mieltä, ja mitä muutkin siitä ajattelisivat. Kuvitellaan, että jos ei ilmaise mielipidettään, ei voi tehdä väärin.”

Lapin yliopiston tutkija **Laura Tiitinen** Talentia-lehdessä (5/14).

Monet muistavat, kuinka **Harri Holkeri** kehotti kansaa syömään silakkaa, mutta harvempi muistaa **Sauli Niinistön** Tarzan-henkisen liikuntasuosituksen, jonka hän antoi kansalle ministeriaikoinaan:

”Suomalaisten arkiliikunnan vähenemisestä on tähän mennessä sanottu jo kaikki olennainen. Ongelma on hyvin tiedossa, mutta ratkaisua siihen ei ole vielä löydetty. Vaikka yhä useampi harrastaa liikuntaa aiempaa aktiivisemmin, koko väestössä hyvin vähän liikkuvien osuus on kasvanut dramaattisesti. (...)

Presidentti Sauli Niinistö kannusti aikanaan ministerinä toimiessaan kansalaisia kiipeilemään vaikka puissa kuntonsa ylläpitämiseksi. Siinäpä se! Kotipiha ja lähiympäristö voivat tarjota lapselle paljon mahdollisuuksia elämykselliseen liikuntaan.”

Sakari Karjalainen Valtion liikuntaneuvoston blogissa 18.8.2014

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.